

Quan la democràcia depèn d'un capítol 2

Published by [Roser Mendoza](#) [1] on 17/03/2026 - 10:12

La cultura local s'ha omplert de paraules grans: drets, participació, democràcia. Però quan s'obre el pressupost municipal, la realitat es resol en dilemes molt concrets: què es prioritza, què s'ajorna i què es deixa caure en silenci. Entre el relat dels drets culturals i la fragilitat del capítol 2 s'obre una esgerda que condiona la capacitat dels municipis per sostenir espais de trobada, dissens i imaginació col·lectiva. Aquest article pregunta fins a quin punt la qualitat democràtica d'un poble es decideix, sense gaire soroll, en un full de càlcul.

Als ajuntaments fa temps que parlem de cultura com a dret, com a espai de convivència i com a pilar de la democràcia. Els plans locals ho repeteixen amb convicció i les memòries dels equipaments s'omplen d'objectius cada vegada més amplis: participació, inclusió, cohesió, diversitat. Però quan arriba el novembre i s'obre el pressupost, la cultura continua penjant d'un lloc fràgil: el capítol 2, la despesa corrent, la primera que tremola quan el quadre d'ingressos es torça.

Aquesta tensió és quotidiana. Un teatre municipal que ha de triar entre pagar mediació o renovar llums. Una biblioteca que voldria treballar amb joves nous però no pot garantir continuïtat als educadors. O un festival que acumula públic però no té marge per arriscar cap peça que s'allunyi del que ja funciona. La política cultural local viu atrapada entre un relat ambiciós i uns instruments estrets. I és en aquesta esgerda on es decideix sovint la qualitat democràtica d'un poble.

Les arts escèniques s'han defensat sovint com a entreteniment necessari o com a motor econòmic. Però cada vegada és més evident que fan una altra cosa: sostenen espais d'assemblea simbòlica, de deliberació sensible i d'imaginació compartida. El document recent de la Performing Arts Coalition (PAC) recorda una idea que sovint oblidem: les arts escèniques no són només entreteniment, sinó un bé públic i un recurs democràtic essencial. A escala municipal això significa que funcionen com una autèntica infraestructura de vida democràtica. Quan un municipi programa cultura, no només gestiona oci; decideix quins llocs tindrà la comunitat per pensar-se a si mateixa.

El problema és que aquesta funció pública conviu amb mecanismes de gestió que sovint la tensionen. L'avaluació es concentra en xifres d'assistència, la contractació es fragmenta en projectes breus i la pressió perquè tot sigui visible i rendible empeny cap a propostes segures. El mateix informe adverteix que creix una lògica orientada a resultats immediats que desplaça el risc i l'experimentació i tendeix a substituir la continuïtat dels projectes per esquemes curts i competitiu. A escala local ho coneixem bé: allò que no omple platea costa de defensar a la regidoria.

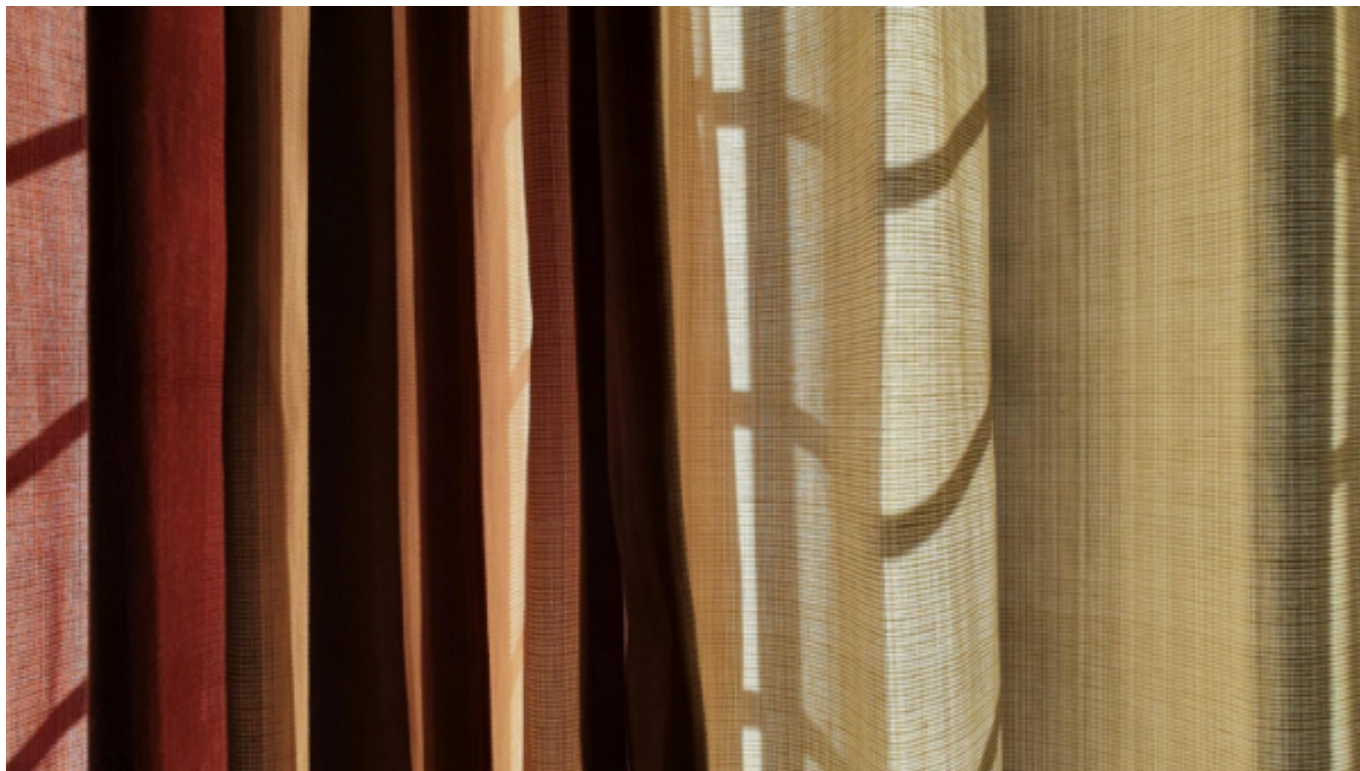
Aquesta deriva no és només tècnica. Canvia la idea mateixa de ciutadania cultural. Els veïns es converteixen en "consumidors" i els equipaments en plataformes d'esdeveniments. Quan la programació es governa amb criteris de mercat, l'espai per a veus minoritàries es redueix, els processos lents desapareixen i els conflictes que incomoden queden fora de programa. No cal cap censura explícita; n'hi ha prou amb un full de càlcul massa estret.

La llibertat artística, recorda el text, no és només poder dir el que es vulgui. Inclou drets socials, remuneració justa i també el dret de totes les persones a participar en la vida cultural. En aquest sentit, la llibertat artística depèn d'un ecosistema ampli: polítiques públiques, condicions laborals i accés real a la cultura. Des d'aquesta mirada, moltes decisions municipals deixen de ser neutres: retallar mediació, externalitzar a preu baix o programar només allò que garanteix públic és limitar aquesta llibertat sense necessitat de prohibir res.

El món local viu, a més, una paradoxa incòmoda. Mai no s'havien demanat tantes coses a la cultura: que sigui inclusiva, accessible, verda, educativa, terapèutica, comunitària. Però aquestes missions arriben sovint sense recursos nous. El document ho descriu amb precisió: s'exigeixen objectius nous mentre els sistemes de suport

públic es tornen més fràgils i competitius. Als ajuntaments això es tradueix en protocols impossibles, en memòries inflades i en equips exhausts que aprenen a simular compliments.

Mentrestant, la vida real de les persones s'ha tornat més fràgil. Creixen la solitud i la desconfiança institucional. Davant d'aquest escenari, la cultura de proximitat pot ser un antídoto poderós: espais on trobar-se sense consumir, on discrepar sense odiar-se, on imaginar futurs que no caben al debat polaritzat. Però això requereix continuïtat. Quan les convocatòries arriben tard i els pagaments s'endarrereixen, la relació amb els públics es trenca. La democràcia no es construeix a cop de projecte.

La democràcia també és un joc de filtres: allò que la llum travessa i allò que queda sostingut al darrere.

Hi ha municipis que ja han començat a governar d'una altra manera. No des de cap idealisme tou, sinó des de decisions polítiques molt concretes: contractes plurianuals que donen aire als equips, suport estable a l'escena independent encara que no ompli titulars, programes de mediació situats al centre i no al marge, criteris d'avaluació que mesuren drets i vincles abans que impactes exprés. Són opcions reals, discutides en plens municipals i amb informes d'intervenció que en validen la viabilitat, que demostren que el marc actual permet fer coses diferents quan hi ha voluntat. El mateix informe assenyala iniciatives que reforcen la seguretat econòmica dels artistes o amplien l'accés efectiu a la cultura. El repte no és inventar models nous, sinó decidir si aquestes pràctiques deixen de ser excepcions tolerades i es converteixen en política pública ordinària.

La pregunta de fons, per tant, ja no és tècnica sinó inequívocament política: quan un ajuntament aprova el pressupost, està gestionant un servei més o està protegint les condicions materials de la seva democràcia? Les experiències que avui funcionen demostren que hi ha marge legal, administratiu i econòmic per prioritzar d'una altra manera, però també que cada pas exigeix assumir costos i conflictes reals. Si la resposta continua depenent exclusivament del capítol 2, la política cultural quedarà sotmesa a la meteorologia financera i a l'obsessió per l'indicador ràpid. I aleshores tot el discurs sobre drets culturals es converteix en una promesa fràgil, fàcil de suspendre a la primera revisió pressupostària.

El document cita una idea reveladora: «people not only expect more from their politicians but also wish for more to be expected of themselves». La ciutadania vol ser tractada com a subjecte, no com a client. Els governs locals tenen a les mans una eina privilegiada per fer-ho: teatres, places, centres cívics, biblioteques. Però perquè aquests espais siguin realment democràtics necessiten estabilitat, confiança i marge per equivocar-se.

Potser ha arribat l'hora de girar la pregunta. No és quant costa la cultura, sinó quant costa no tenir-la. Quant costa una comunitat sense llocs per pensar-se, sense veus dissonants, sense experiències culturals compartides. La resposta, al final, no cap en cap Excel. Però tot comença en una decisió molt concreta: quin lloc ocupa la cultura quan repartim el pressupost municipal. Si la democràcia continua dependent d'un capítol 2, ja sabem fins on pot arribar.

Referència

Polivtseva, E. (2026). *Between rhetoric and reality: Cultural rights, artistic freedom, and democratic resilience*. Performing Arts Coalition (PAC). <https://www.ietm.org/> [2]

Categories: Article

Categories: Articles i anàlisi

Tags: polítiques culturals

Tags: governança cultural

Tags: finançament de la cultura

Tags: drets culturals

- [3]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2026/02/informe-PAC>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/mendozahr>

[2] <https://www.ietm.org/en/resources/reports/between-rhetoric-and-reality-cultural-rights-artistic-freedom-and-democratic>

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/10463>